

Ett annat liv i ett annat ljus

På 1950-talet var elektricitet en självklarhet i Sverige. Men bara femtio år tidigare var elektrisk belysning en stor lyx och det fanns inga elektriska apparater i hemmen. Vid mitten av 1800-talet fanns inte ens glödlampor. På den tiden måste den som behövde ljus tända eld för att få belysning.

Så hade det varit ända sedan människans allra första tid på jorden och så är det fortfarande i de många samhällen i världen som inte har tillgång till el. I "icke-elektriska" kulturer och samhällen finns det ingen knapp att trycka på när man vill tända ljuset. Det behövs eld.

Den vanligaste belysningen vid 1800-talets mitt var elden i den öppna spisen. Brasans eld var också nödvändig för matlagningen och för att få varmt inomhus. Elden hölls ofta vid liv från tidig morgon till sent på kvällen. För att man skulle se bra och för att slippa frysa var det framför elden som alla i familjen uppehöll sig under kvällen innan det var dags att gå till sängs.

Kilian Zolls bild av en familj i ett torp i Småland visar hur det kunde se ut i ett hem vid mitten av 1800-talet. Brasan är tänd. Den sköts av flickan som sitter med sin bok vid elden. Lågorna ger henne både värme och läsljus. Det är hon som har ansvaret för att se till att brasan inte slocknar.

Vid mitten av
1800-talet fanns
ens glödlampor.

Fram till mitten av 1800-talet var elden i den öppna spisen den vanligaste belysningen hemma. Det var ofta barn som hade ansvaret för att sköta elden. Torp i Småland, tuschlävering av Kilian Zoll, omkring 1850.